

Zaburzenia Zachowania, Czyli Kłopoty Wychowawcze

Zaburzenia zachowania to trudny problem. U dziecka obserwuje się zmiany w psychice, nie tylko w zachowaniu. Dzieci, młodsze i starsze, z tymi zaburzeniami nie potrafią przestrzegać nakazów i zakazów, łamią normy i reguły, słowem zachowują się w sposób społecznie nieakceptowany. Kilkakrotnie częściej są to chłopcy niż dziewczynki. Niektórzy są dodatkowo obciążeni, ponieważ stwierdza się u nich również deficyt uwagi oraz objawy depresji. W oczach zarówno rówieśników, jak i osób dorosłych taki chłopak nie jest chory, lecz po prostu "zły" czy "wykolejony".

Oto charakterystyczne zachowania dla tego typu zaburzeń

Agresja wobec ludzi i zwierząt

- tyranizuje, zastrasza, poniża innych,
- często wszczyna bójki,
- posługuje się niebezpiecznymi przedmiotami jako bronią przeciwko innym (siega po kij, cegle, stłuczona butelka, nóż, pistolet),
- znęca się fizycznie nad ludźmi i zwierzętami,
- dokonuje czynnej napadzi i okrada ofiary,
- wymusza stosunek seksualny.

Niszczenie cudzej własności

- rozmyślnie podkłada ogień z zamiarem poczynienia szkody,
- rozmyślnie niszczy cudzą własność.

Kretactwa, kłamstwa i kradzieże

- włamuje się na działki, do cudzych domów, samochodów,
- kłamie w celu wyludzenia rzeczy, korzyści lub uniknięcia odpowiedzialności,
- kradnie (w sklepie, na bazarze itd.).

Powazne naruszanie zakazów

- włóczy się po nocy wbrew zakazom rodziców,
- wagaruje,
- ucieka z domu.

Specjaliści dowodzą, że dzieci z zaburzeniami zachowania mają małe szanse na pomyślną przyszłość, jeśli one same i ich rodziny nie otrzymają odpowiednio wczesnie wielokierunkowej pomocy. Trudne dzieci powinny być objęte specjalnymi programami, gdyż inaczej wiele z nich nie będzie w stanie przystosować się do wymogów dorosłego życia, będzie miało trudności w relacjach międzyludzkich i nie utrzyma się w pracy zawodowej. Często łamią prawo i demonstrują antyspołeczne postawy.

Wiele czynników jest odpowiedzialnych za zaburzenia zachowania, między innymi uszkodzenie mózgu, nieprawidłowości rozwojowe, niepowodzenia w szkole, złe doświadczenia rodzinne i społeczne, w tym wykorzystywanie seksualne. "Złe" zachowanie dziecka powoduje negatywne reakcje otoczenia, prowokujące do jeszcze gorszych zachowań.

Leczenie zaburzeń zachowania jest bardzo trudne. Przyczyny choroby są złożone, a każde dziecko wymaga indywidualnego podejścia. Stosuje się wiele metod postępowania, zależnie od tego, na ile zachowanie odbiega od normy. Trzeba pokonywać negatywne nastawienie dziecka,

jego niechęć do współpracy, strach, nieufność wobec dorosłych. Wytyczając kompleksowy program postępowania, psychiatra dziecięco-młodzieżowy konsultuje się w razie potrzeby z innymi specjalistami, zbiera informacje od rodziny i nauczycieli. To wszystko pomaga mu uzyskać wgląd w przyczyny powstałych zaburzeń.

Terapia behawioralna i psychoterapia są z reguły niezbędne, by dziecko nauczyło się kontrolowania i bezpiecznego dla siebie i innych uzewewnętrzniania negatywnych emocji. **Zajęcia wyrównawcze w szkole** są potrzebne w przypadkach specyficznych zaburzeń rozwoju umiejętności szkolnych. Rodzice z pomocą specjalistów powinni ustalić i konsekwentnie wprowadzać zalecane w takich przypadkach metody wychowawcze i elementy dodatkowego kształcenia. W tych przypadkach, gdy u dziecka stwierdza się także deficyt uwagi, nadpobudliwość ruchową lub depresję, stosuje się **leki**.

Rzadko kiedy leczenie trwa krótko, ponieważ wykształcenie u dziecka nowych postaw i wzorców zachowania wymaga czasu. Istnieją jednak szanse na znaczącą poprawę doraźną i zwiększającą się pomysłne rokowania na przyszłość.